

VLOGA MARIBORSKEG ODDELKA ZA GEOGRAFIJO PRI RAZVOJU SLOVENSKE DIDAKTIKE GEOGRAFIJE OD DRUGE POLOVICE 20. STOLETJA DO DANES

Karmen Kolnik

Dr., prof. geografije, red. prof.

Oddelek za geografijo

Filozofska fakulteta

Univerza v Mariboru

Koroška cesta 160, SI – 2000 Maribor, Slovenija

e-mail: karmen.kolnik@um.si

UDK: 372:91(091)(497.4 Maribor)

COBISS: 1.04

Izvleček

Vloga mariborskega Oddelka za geografijo pri razvoju slovenske didaktike geografije od druge polovice 20. stoletja do danes

Kratek pogled petdesetletnega razvoja pedagoškega študija geografije v Mariboru je predstavljen v treh časovnih obdobjih: z vidika razvoja študijskih programov, od začetnega dvoletnega višješolskega do današnjega petletnega univerzitetnega in mesta didaktike geografije kot enega temeljnih študijskega predmetov bodočih učiteljev geografije ter z vidika pedagoškega in znanstvenega dela nosilcev in izvajalcev didaktike geografije.

Ključne besede

didaktika geografije, Oddelek za geografijo, Maribor

Abstract

Role of Department for geography in Maribor at development of Slovene didactics of geography from the second half of 20th Century till today

A short overview of fifty-year development of teaching geography in Maribor is introduced in three time periods: from the point of view of development of study programs, from initial two-year higher education study to today's five-year university, from the view of didactics of geography as one of the basic study programs of future geography teachers and from the view point of teaching and scientific part of holders and implementers of didactics of geography.

Key words

Didactic of geography, department for geography, Maribor

1. Uvod

V študijskem letu 2012/2013 mineva petdeset let od pričetka študija geografije v Mariboru na leto dni prej ustanovljeni Pedagoški akademiji, ki se je ob prehodu na štiriletni visokošolski študij preimenovala v Pedagoško fakulteto in v študijskem letu 2006/2007 razdružila v tri novo oblikovane fakultete. Oddelek za geografijo je dobil svoj domicil na novo ustanovljeni Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Institucionalne spremembe so bile odraz sprememb v razvoju visokošolskega študija.: od začetnega dvoletnega višješolskega študija zemljepisa (obdobje od 1962 do 1986), štiriletnega visokošolskega študija geografije (od 1986 do 2008) do današnjega t.i. bolonjskega dvostopenjskega študija pedagoške geografije, ki traja pet let.

Kratek pogled razvoja pedagoškega študija geografije v Mariboru analiziran v treh časovnih obdobjih in sicer: z vidika razvoja samih študijskih programov ter umeščenosti oddelka za geografijo na višje in visokošolske zavode, z vidika zastopanosti didaktike geografije kot temeljnega študijskega predmeta bodočih učiteljev geografije ter z vidika pedagoškega in znanstvenega dela nosilcev in izvajalcev didaktike geografije.

Preglednica 1: Nosilci in izvajalci didaktike (metodike) geografije med leti 1962 in 2013 in vrsta izobraževanja.

Od leta 1962 do leta 1986 (dvoletni študij)	Od leta 1986 do leta 2008 (univerzitetni/ štiriletni študij)	Od leta 2008 dalje (univerzitetni 3 + 2letni študij)
dr. Mavricij Zgonik, višji predavatelj, docent, izr.prof. prof. Ludvik Olas, višji predavatelj	prof.dr. Jurij Kunaver, zunanji sodelavec dr. Karmen Kolnik, asistentka, docentka, izr.prof. Eva Konečnik Kotnik, asistentka, magistra	dr. Karmen Kolnik, izr.prof., red.prof. dr. Eva Konečnik Kotnik, asistentka, magistra, docentka

Vir: Kadrovska služba Pef in FF UM, 2012.

2. Obdobje od leta 1962 do 1986

Študij geografije se je na Pedagoški akademiji Maribor pričel izvajati v povezavi z zgodovino v dvopredmetni pedagoški študijski povezavi v študijskem letu 1962/63, kamor se je najprej vpisalo 18 rednih študentov, v naknadnem razpisnem roku pa se jim je pridružilo še nekaj izrednih študentov, skupno je bilo tako vpisanih 80 študentov (Bračič 1984). Na dvoletnem študijskem programu je bil urnik predavanj razdeljen v štiri semestre. Po prvem študijskem semestru so morali študentje opraviti obvezno enotedensko pedagoško prakso, s katero so dobili vpogled v delovanje šole oz. šolskega sistema. Po tretjem semestru so opravljali obvezno dvotedensko pedagoško prakso, ki je vključevala 10 učnih hospitacij in štiri učne nastope.

2.1 Izr. prof. dr. Mavricij Zgonik

Leta 1957 je didaktika geografije, pod imenom Metodika pouka geografije, prvič v slovenskem prostoru postala visokošolski predmet na ljubljanskem Oddelku za geografijo. Mavricij Zgonik je bil z Dušanom Komparejem tudi ustanovitelj prve slovenske katedre za didaktiko geografije.

Za leto 1963/64 je bil za predmet Metodika geografije in praktično pedagoško delo, ki je vključevalo šolske hospitacije in nastope potrjen Mavricij Zgonik, ki je kot stalno polno zaposleni višji predavatelj pričel s predavanji leta 1966. Od leta 1964-1977 pa je bil nosilec Metodike geografije na Pedagoški akademiji v Mariboru, od 1976 kot izredni profesor (Bračič 1986).

Mavricij Zgonik je ob svoji predhodni raznoliki in dolgoletni pedagoški praksi: med leti 1936-1941 je poučeval na gimnaziji v Mariboru, po končani vojni je nekaj let poučeval na klasični gimnaziji in učiteljski v Mariboru, od 1947 je bil vzgojitelj v Slovenskem dijaškem domu v Trstu, leta 1949 profesor na srednji pomorski šoli v Kopru in 1950 ravnatelj slovenske gimnazije v Kopru, nato je od 1950-1955 poučeval na učiteljski in nižji gimnaziji v Kopru, od 1955-1958 je bil pedagoški svetovalec v Mariboru, od 1958-1964 je poučeval na Tehniški srednji šoli v Mariboru, od 1955 do 1958 je predaval metodiko geografije na ljubljanski FF ter nato poglobljenem podiplomskem študiju, ki ga je zaključil 1971 z doktorsko disertacijo, je bil dobra tri desetletja druge polovice 20. stoletja vodilni slovenski strokovnjak s področja didaktike geografije.

Dr. Mavricij Zgonik je združeval tako akademsko znanje (raziskovalec in pisec znanstvenih del) kot praktične izkušnje učitelja (poučevanje geografije, pisec geografskih učbenikov in didaktičnih gradiv, pedagoški svetovalec za geografijo). Njegov bibliografski opus je zajemal tako področje geografije kot zgodovine, še zlasti pa so pomembna njegova dela vezana na področje geografskega izobraževanja. Leta 1950 je izšlo njegovo prvo učno gradivo Zemljepisni pregled zemljin za II. In II. razred gimnazije (DZS), deset let kasneje pa prva znanstvena monografija Metodika geografskega pouka (1960 DZS). Svojo bogato bibliografijo, ki zajema preko 180 enot s področja geografije in zgodovine je sklenil leta 1984 z deveto dopolnjeno izdajo učbenika Zemljepis za 6. razred osnovnih šol (MK) in leta 1995 z izdajo znanstvene monografije Prispевki k didaktiki geografije (DZS). Kot pisec osnovnošolskih in srednješolskih učbenikov ter didaktičnih pripomočkov je ne samo odločilno vplival na modernizacijo pouka geografije v šoli, temveč je z izobraževanjem bodočih učiteljev in razvijanjem znanstvenega področja tudi sooblikoval temelje slovenske didaktike geografije.

Dr. Zgonik je tudi na terminološkem področju didaktike geografije opravil pomembno delo, zlasti to velja za razumevanje historičnega razvoja usmeritev ter ciljev didaktike geografije. Zgoniku (1995, 10) je didaktika geografije »posebna veda, katere glavni predmet je proučevanje in učno posredovanje geografskega okolja v njegovem celovitem kompleksu. V ožjem pomenu besede naj bi se didaktika geografije ukvarjala predvsem z določanjem učnih ciljev in z izborom vsebine, ki bi jo vključili v vzgojno izobraževalni proces«. Njena osnovna naloga naj bi bila »posredovanje geografske vsebine, njenih regij in posameznih geografskih pojavov ter seznanjanje učencev s stvarnim geografskim prostorom« (ibid., 12), obenem pa tudi »študija izbora, procesov ter prilagoditev spoznanj s praktičnega in teoretičnega vidika spoznanjem, ki so specifična v konkretni geografski vsebini. Iz didaktike geografije kot posebne znanosti izhajajo metodični postopki.« (ibid., 15)

3. Obdobje od leta 1986 do 2008

Študijski predmetnik Geografija in... (študijska vezava; op.avt.) je bil tako kot vsi ostali študijski predmeti generalno spremenjeni v letih 1983-85 ob splošni reformi visokega šolstva, ko so prišli v veljavo novi programi za višje in visokošolske študije

(Bračič 1986). V prvem študijskem letu delovanja Pedagoške fakultete se je izvajal študij v 21 različnih študijskih vezavah vzgojno – izobraževalnih programov. Dvopredmetne študijske vezave so postale prosta izbira študentov (Brumec 1986). Univerzitetni dvopredmetni pedagoški študijski program Geografija in... se jih v zadnjem letu delovanja Pedagoške fakultete (študijsko leto 2005/2006) lahko kombiniral s 16 študijskimi vezavami (Kolnik 2006).

Namen pedagoškega študija geografije je, da se študentje usposobijo za posredovanje znanja na vseh področjih geografije, se pravi obče in regionalne geografije za pouk v osnovni ali srednji šoli, da pridobijo strokovni pogled na stanje in razvoj sodobnega sveta, znajo uporabljati geografske metode tudi v praksi in da znajo vrednotiti pokrajine, njene sestavine in dejavnike razvoja. Didaktika geografije je bila obvezen študijski predmet v tretjem in četrtem letniku in je bila z 200 urami predavanj, seminarjskih vaj, učnih hospitacij, učnih nastopov ter dvotedensko strnjeno pedagoško prakso tudi najobsežnejši študijski predmet.

Podiplomski študijski program Geografija za področje izobraževanja je bil potrjen in sprejet na Svetu za visokošolstvo RS oktobra 1998. Na Pedagoški fakulteti se izvaja od leta 1999 dalje. Odločitev za uvedbo podiplomskega študija geografije pomeni uresničevanje pogojev za raziskovalno dejavnost na področju pedagoške geografije in za spodbujanje profesionalne rasti učiteljev kot tudi drugih delavcev s področja izobraževanja. Med pomembne namene uvajanja podiplomskega študija Geografija za področje izobraževanja štejemo tudi utrjevanje vloge Pedagoške fakultete Maribor kot celovite izobraževalne ustanove in dopolnitev ponudbe podiplomskega študija na slovenskih univerzah. Po uspešnem zaključku so študentje pridobili znanstveni naziv magister geografije za področje izobraževanja (Kolnik 2006).

3.1. Višji predavatelj Ludvik Olas

Na mestu predavatelja je Ludvik Olas 1977 leta nasledil upokojenega dr. Mavricija Zgonika, katerega delo ni le nadaljeval temveč zelo učinkovito tudi nadgrajeval in tako doprinesel, da je bil oddelek za geografijo Pedagoške fakultete v Mariboru prepoznaven doma in v tujini.

Profesor Ludvik Olas je svojo prvo delovno mesto nastopil na osnovni šoli v Puconcih, nadaljeval pa na Srednji kmetijski šoli v Rakičanu in Ekonomski srednji šoli v Murski Soboti. To ni bilo le obdobje nabiranja pedagoških izkušenj temveč obdobje njegovega intenzivnega iskanja povezav med geografsko teorijo in prakso, med geografskim raziskovanjem in aplikacijo geografskih dognanj tako za izobraževalne kot tudi druge družbene potrebe. Leta 1975 se je odzval na povabilo Pedagoške akademije v Mariboru, kjer je vse do upokojitve junija 1990 kot višji predavatelj predaval na Oddelku za geografijo Metodiko geografije in Izbrana poglavja iz spoznavanja družbe - geografija na Oddelku za razredni pouk.

Med pomembnejše prispevke k razvoju slovenske didaktike geografije lahko uvrščamo njegove objave s področja modernizacije pouka geografije: Aktivizacija učencev s pomočjo različnih oblik pri pouku geografije v osnovni šoli (1986), Metodični prispevki za uspešnejše vzgojno-izobraževalno delo (1986), Dodatni pouk pri geografiji (1987), Gospodarska geografija v učnih programih osnovnih šol (1989) in Geografska terminologija pri predmetu SD (1989). Na osnovi preučevanih tem je koncipiral in v soavtorstvu s F. Maričem napisal takrat enega sodobnejših in najpogosteje ponatisnjenih učbenikov za pouk zemljepisa v osnovni šoli prejšnjega stoletja, to je Zemljepis za 7. razred osnovne šole, ki je po svoji izdaji leta 1986

(MK) v naslednjih enajstih letih doživel osem ponatisov s popravki in dopolnitvami. Učbeniku sta s sodelavcem dodala še zbirki diapozitivov in prosojnic (DZS 1988), ki so skupaj z izdanimi metodičnimi navodili (DZS 1988) tvorili prvi zametek didaktičnih kompletov za poučevanje zemljepisa pri nas.

Leta 1991 se je višji predavatelj Ludvik Olas upokojil in naloge nosilca didaktičnih geografskih predmetov je za dve leti prevzel prof. dr. Jurij Kunaver z ljubljanskega oddelka za geografijo, ob asistenci novo zaposlene mag. Karmen Kolnik.

4. Obdobje od leta 2008 dalje

V študijskem letu 2006/2007 se je ob reorganizaciji Pedagoške fakultete Maribor študij geografije na Oddelku za geografijo pričel izvajati na novoustanovljeni Filozofski fakulteti.

Sočasno pa je prenova visokošolskega študija tudi narekovala poenotene strukture in strategijo dodiplomskega in podiplomskega izobraževanja, ki naj bi omogočilo večjo primerljivost in prehodnost med fakultetami ter dvig kvalitete po načelih Bolonske deklaracije. Tako se je v študijskem letu 2008-2009 pričel izvajati dvopredmetni študij geografije na prvi stopnji, ki traja tri leta. Za opravljanje poklica učitelja geografije v osnovnih in srednjih šolah pa je potrebno uspešno opraviti še drugostopenjski dvopredmetni pedagoški študij geografije in si pridobiti strokovni naziv magister profesor geografije.

V pedagoško profiliranem študijskem programu geografije je opredeljeno poslanstvo le-tega tako v izobraževanju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju v osnovnih in srednjih šolah kot tudi na področju raziskovanja kompleksnega področja vzgoje in izobraževanja, na katerem sloni akademsko poslanstvo fakultet. (Medmrežje 1)

4.1 Prof. dr. Karmen Kolnik

Z delom na Oddelku za geografijo je pričela leta 1991 kot asistentka za področje didaktike geografije, saj so na oddelku iskali osebo, ki bi imela tako praktične izkušnje iz neposrednega šolskega okolja, kot željo po znanstveno raziskovalnem delu na področju didaktike geografije. Slednje je razvijala najprej v okviru leta 1992 zaključenega magistrskega dela »Geografski pojmi in imena pri pouku geografije v srednji šoli, zastopanost in diferenciacija osvajanja: na primeru občne geografije« ter nato leta 1997 doktorske naloge "Mednarodno razumevanje in sodelovanje v luči geografske vzgoje in izobrazbe: na primeru slovensko - italijanskega in slovensko - madžarskega obmejnega prostora", ko je prevzela nosilstvo didaktike geografije ter praktično pedagoško usposabljanje študentov.

Njene raziskovalne težnje ter objave so bile usmerjene v razvijanje permanentnega izobraževanja učiteljev geografije (vprašanje kakovosti v izobraževanju učiteljev, uvajanja učiteljev začetnikov v vzgojno-izobraževalni proces), razvoj geografskih kurikulumov, učnih pripomočkov in didaktičnih gradiv, možnosti korelacij in interdisciplinarnih povezav geografije z drugimi šolskimi predmeti, didaktika v šoli v naravi in učenje geografije na prostem ter transdisciplinarno povezovanje znanj v razumevanje prostora usmerjenih šolskih predmetov, vpliv multimedijev ter vpeljevanja različnih aktivnih učnih metod v pouk, razumevanje, vrednotenje in prostorska identifikacija mladih, preverjanje in ocenjevanje znanja, razvoj spretnosti in veščin na različnih stopnjah geografske vzgoje in izobrazbe. Kar je rezultiralo delo

v različnih projektih: CiCe thematic network project - Socrates programme of the European Commission, Evalvacija kurikularne preнове geografije s posebnim poudarkom na standardih znanja ter načrtovanju in izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela (2004–2005), vodenju projektne skupine Partnerstvo fakultete in šol 2, Model 1: Učna praksa (2006–2007), sodelovanje v projektih Prenova učnih načrtov za pouk geografije v osnovnih in srednjih šolah (2006-2007) in Podporne aktivnosti za implementacijo bolonjskih procesov (2006-2007).

Vodilo njenega delovanja je povezovanje raziskovalnih ugotovitev s šolsko prakso in zato tudi več desetletno delo v okviru Predmetne komisije za geografijo pri Zavodu za šolstvo in šport, sodelovanje v Predmetni maturitetni komisiji za geografijo (1994–2002), vodenju Predmetne komisije za geografijo v nacionalnem preizkusu znanja v 9-letni osnovni šoli (2001–2005) ter delo v Komisiji za spremljanje in posodabljanje učnih načrtov za geografijo v letih 2006 – 2007. Rezultati tega se kažejo v soavtorstvu novih geografskih učnih načrtov za osnovno in srednjo šolo, avtorstvu prvega slovenskega didaktičnega kompleta za pouk geografije v osnovni šoli (učbenik, delovni zvezek in priročnik za učitelje) ter soavtorstvu več deset učbenikov in delovnih zvezkov za pouk geografije izdanih tako doma kot v tujini. Leta 2009 je v angleškem jeziku objavila pri mednarodni založbi znanstveno monografijo *Geography and citizenship education for sustainable living: case study*, kjer predstavlja težnje posodabljanja izobraževalnega dela na področju geografije v luči globalnih smernic izobraževanja za trajnostno prihodnost.

V skrbi za nadaljnji kadrovski razvoj didaktikov geografije je opravila eno mentorstvo pri doktoratu ter pet mentorstev in eno somentorstvo pri znanstvenih magisterijih s področja didaktike geografije.

Ob pedagoškem in raziskovalnem delu na oddelku za geografijo je od leta 2006 do leta 2011 je opravljala naloge prodekanje za študijske zadeve in izobraževalno dejavnost Filozofske fakultete Univerze v Mariboru.

4.2. Docent dr. Eva Konečnik Kotnik

Po uspešnem zaključku študija na oddelku za geografijo Pedagoške fakultete Maribor, se je leta 1999 pridružila članom oddelka kot asistentka za didaktiko geografije in družbeno geografijo. Svoje izobraževanje je nadaljevala tudi na podiplomskem študiju in si pod mentorstvom dr. Karmen Kolnik pridobila leta 2001 naziv magistra didaktike geografije (Motiviranje učencev pri pouku geografije) ter osem let kasneje z uspešnim zagovorom doktorske disertacije »Vrednotenje učnega načrta za pouk geografije v splošni gimnaziji v Sloveniji z vidikov družbenih potreb, izobraževalnih smernic in geografske znanosti« tudi naziv doktorica geografskih znanosti. Med njenim pedagoškim delom, tako najprej na osnovni šoli, kot kasneje na fakulteti, je spoznala značilnosti in zahteve pouka geografije, ki jih posreduje tako študentom geografije kot učiteljem v okviru stalnega strokovnega sopolnjevanja.

Njeno raziskovalno delo je na področju razvoja didaktike geografije usmerjeno v proučevanje geografskih učnih načrtov in njihovo posodabljanje, kar je leta 2011 objavila v znanstveni monografiji »Geografski kurikulum v gimnazijah« ter proučevanje področij učno-vzgojne komunikacije in motivacije, področje načrtovanja in evalvacije pouka geografije ter didaktičnih gradiv, ki so s tem neposredno povezana, področje praktičnega pedagoškega usposabljanja študentov, področje profesionalnega razvoja učiteljev geografije, aktivne metode učenja in poučevanja

geografije, izzivi multikulturalnosti za izobraževalni sistem ter področje trajnostnega učenja oz. učenja učenja.

Kot soavtorica in izvajalka je sodelovala pri projektih« Partnerstvo fakultete in šol 2, Model 1: Učna praksa» (2006–2007) ter »Usposabljanje strokovnih delavcev za izvajanje kompetenčnega pristopa k poučevanju s spodbujanjem pridobivanja ključne kompetence učenje učenja na vseh nivojih vzgoje in izobraževanja» v letih 2011 - 2013. Je članica Predmetne državne razvojne skupine za geografijo (Zavod RS za šolstvo in šport), v okviru katere se je sodelovala v razvojno raziskovalnem projektu Posodobitev gimnazije; članica Komisije za pripravo geografskih tekmovalj; članica uredniškega odbora revije Geografija v šoli. Leta 2012 je za štiri leta prevzela predstojništvo Oddelka za geografijo Filozofske fakultete Maribor.

5. Razvojne usmeritve

Novejše aplikativno področje geografije odpira zaznavna in vedenjska geografija oz. geografija ravnanja (Bailly 1993, Kolenc-Kolnik 1996, 2009, Kunaver 2005) in je ob humani (človeški, osebni) geografiji nosilka raziskovanj s področja vedenja in vrednotenja posameznika v prostoru. Številne empirične raziskave s področja vzgoje in izobraževanja so pokazale, da samo znanje (posedovanje informacij) o stvareh ne spremeni vedenja ljudi in ne vzpostavi odgovornega odnosa posameznika in družbe do Zemlje. Zato smo v vsebinske raziskovalne namene Oddelka na področju didaktike geografije uvrstili proučevanje doprinosa sodobne geografske izobrazbe vseh nivojev (od vrtca do univerze in vseživljenjskega izobraževanja) k razvoju posameznikovih kompetenc za odgovorno ravnanje v prostoru in s prostorom. Pri tem želimo tudi v nadalje trdno povezovati raziskovalno delo s samim študijskim procesom usposabljanja bodočih učiteljev geografije, potrebami slovenske šolske geografije in z mednarodno primerljivostjo razvoja naše stroke. Zlasti slednjemu želimo ob tradicionalno dobrem več desetletnem povezovanju z Inštitutom za didaktiko geografije Univerze J.W. Goethe iz Frankfurta, mednarodnima tematskima omrežjema CiCe in Herodot ter novejšemu povezovanju z Inštitutom za Geografijo Pedagoške Univerze v Krakovu, dodati še nove povezave.

6. Zaključek

Analiza petdesetletnega razvoja didaktike geografije (sprva imenovane metodike pouka) na mariborskem oddelku za geografijo pokaže tako permanentno razvojno pot v s skrb za dvig kvalitete pedagoškega študija geografije (prehod iz dvoletnega visokošolskega študija na štiri in nato petletni univerzitetni študij) in stalno strokovno spopolnjevanje učiteljev geografije, kot permanentno skrb za razvoj šolske geografije (avtorstvo učnih načrtov, učbenikov in drugih didaktičnih gradiv). V petdesetih letih študija geografije v Mariboru, je tako naziv predmetni učitelj zemljepisa in kasneje profesor geografije doseglo preko 700 učiteljev geografije (Horvat 2011).

Na Oddelku so vsa leta didaktiki geografije od dr. M. Zgonika, L. Olasa, dr. K. Kolnikove do dr. E. Konečnik Kotnikove aktivno sooblikovali razvoj slovenske šolske geografije ter bili na nekaterih znanstveno raziskovalnih področjih didaktike geografije tudi prvi in vodilni avtorji (metodika pouka, učbeniški kompleti, učni načrti, preverjanje in ocenjevanje geografskega znanja), pri tem pa so vseh petdeset let sodelovali tudi na številnih področjih njene prepoznavnosti (mednarodne konference, znanstveni simpoziji, uredniški odbori domačih in tujih

publikacij ter periodike) ter skrbeli za razvoj študijskega področja. Med pomembnejše dosežke lahko tudi uvrščamo nenehno skrb za lasten znanstveni in pedagoški kader, ki raste tudi iz vrst slušateljev doktorskega študijskega programa tretje stopnje Geografija, ki je leta 2011 nadgradil dotedanji podiplomski magistrski študijski program – geografija za področje izobraževanja. Mnogoterost nalog, ki so jo (in jo še) opravljajo je pogosto resna ovira za še kvalitetnejši razvoj. Večja prepoznavnost raziskovalnih dosežkov s področja didaktike geografije bi bila, če smo dovolj kritični v naši analizi opravljenega petdesetletnega dela v Mariboru, nujna tako v domačem kot tujem tako izobraževalnem prostoru kot med geografii, saj bo le-to omogočilo tudi večjo konkurenčnost pri razpisih za raziskovalne projekte, ki so danes finančna in kadrovska nuja, če želimo držati korak z družbenimi potrebami in šolsko prakso tudi v prihodnje.

Literatura

- Arhiv Oddelka za geografijo Pedagoške fakultete Maribor, Zapisniki sestankov članov Oddelka v letih 2000/20013, Filozofska fakulteta Maribor.
- Arhiv Strokovne službe Pedagoške fakultete 2006: Referat za študijske zadeve, Kadrovska služba, Referat za podiplomski študij, Pedagoška fakulteta Maribor, Maribor.
- Bailly, A. S. 1993: Spatial Imaginary and Geography: A Plea for the Georaphy of Represetations, *GeoJournal*, 31-3, pp 247-250.
- Borstner, B., Brumen, M., Lugarič, I., Pogačnik, J. 1995: Pedagoška fakulteta, Pedagoška fakulteta Maribor, Maribor.
- Bračič, V. 1984: Prispevki za zgodovino visokega šolstva v Mariboru, Univerza v Mariboru, Maribor.
- Brumec, V., Grbec, A., Ladič, J., Lešnik, R., Papotnik, A., Plemenitaš, J., Robnik, A., Rojs, J., Varga J. 1986: Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25-letnici, Pedagoška fakulteta, Maribor.
- Brumec, V. 1986: Prehod Pedagoške akademije v Mariboru v Pedagoško fakulteto, Jubilejni zbornik Pedagoške fakultete Maribor ob 25 – letnici, Maribor.
- Geografija in..., 1998: Predmetnik in prehodni pogoji, Univerzitetni, Dvpredmetni program Geografija in ..., Oddelek za geografijo, Univerza v Mariboru, Pedagoška fakulteta, Maribor.
- Horvat, U., 2011: Petdeset let delovanje Oddelka za geografijo in študija geografije v Mariboru, *Revija za geografijo* 6-1, str. 103-121.
- Kolenc-Kolnik, K., 1996: Multikulturalnost in pouk geografije, *Znanstvena revija*, 8-1, str. 105-109, Maribor.
- Kolenc-Kolnik, K. 2000: S kakšnimi pričakovanji pričenjamo študirati in poučevati geografijo, *Geografija v šoli*, letnik 9-3, str. 8 – 13.
- Kolenc-Kolnik, K., 2006: Študij geografije v Mariboru, *Revija za geografijo* 1-1, str. 115-131.
- Kolenc-Kolnik, K., 2009: Geography and citizenship education for sustainable living: case study: Slovenia, Bielsko-Biała, ATH.
- Kunaver, J., 2005: Novejša mednarodna prizadevanja za sodoben pouk geografije, posebej o mednarodni listini o geografski vzgoji in izobraževanju, v: Požar, S., (ur.), Galonja, T., (ur.), Slovenska šolska geografija s pogledom v prihodnost. 1. izdaja, DŽS, Ljubljana.
- Zgonik, M., 1995: Prispevki k didaktiki geografije, 1. natis, ZRSŠŠ, Ljubljana.
- Spletne strani:
Medmrežje 1: <http://www.ff.uni-mb.si/oddelki/geografija/> 1.10.2013

ROLE OF DEPARTMENT FOR GEOGRAPHY IN MARIBOR AT DEVELOPMENT OF SLOVENE DIDACTIC OF GEOGRAPHY AT THE SECOND HALF OF 20TH CENTURY TILL TODAY.

Summary

The analysis of fifty-years of development of didactics of geography (at first named Methodology of geography teaching) at the department of geography in Maribor shows a continuous development in care of the rise of quality of pedagogical study of geography (crossing from two-year higher education study to four and then five-year university study) and continuous professional perfecting of teachers of geography, as incessant care for development of school geography (authorship of curricula, textbooks and other didactic materials). Within the fifty years of geography study in Maribor have held the title teacher of geography and later on professor of geography over 750 teachers of geography.

From the foundation of the department in 1962 onwards in different time periods were employed geography didactics such as dr. M. Zgonika, L. Olasa, dr. K. Kolnik and dr. E. Konečnik Kotnik, who actively co-formed the development of Slovene school geography and were also on some scientific research fields in didactics of geography the first and leading authors.

The analysis shows the development of teaching study of geography in Maribor in three time periods: from the point of view of development of study programs and the participation of didactics of geography, one of the basic study programs of future teachers of geography, and from the point of view of teaching and scientific work of study holders and implementers from this field.

Within the last decade numerous empirical researches from the field of education indicated that only having knowledge (possession of information) about thing does not change the knowledge of people and does not establish a responsible attitude of an individual and the society towards the Earth. Therefore we included in the content of research objectives of the department the research of contribution of contemporary geographical education of all levels (from the kindergarten towards university and lifelong learning) to development of individual's competences for responsible attitude within the place and with the place.

We wish to continue to solidly connect the research work with the study process of training future geography teachers, the needs of Slovene school geography and the international comparability of the development of our field. Especially to a traditionally good, more than ten-years connection with the Institute of didactics of geography of University J.W.Goethe from Frankfurt, international thematic networks CiCe and Herodot and the never connection with the Institute for Geography teaching University of Krakow, we wish to add new connections.

